

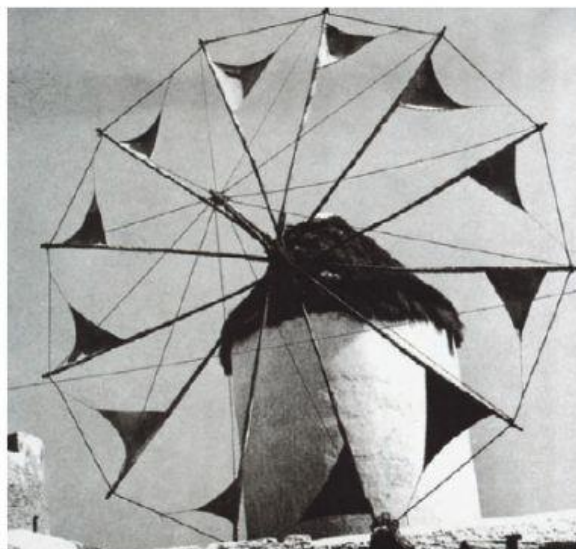

Ο φίλος μας ο άνεμος

Παλαιότερα, όποιος πλησίαζε με πλοίο στις Κυκλάδες τα πρώτα κτίσματα που αντίκριζε ήταν τα εκκλησιάκια και οι ανεμόμυλοι με τις φτερωτές τους, που ξεπρόβαλλαν κάτασπροι πάνω στα υψώματα. Οι νησιώτες αισθάνονταν ευλάβεια για τις εκκλησιές τους, όμως τα πιο αγαπητά τους κτίσματα ήταν οι ανεμόμυλοι.

Βγαίνοντας κάθε πρωί από τα σπίτια τους, έριχναν αυθόρμητα την πρώτη ματιά στη θάλασσα και τη δεύτερη στους ανεμόμυλους: «Αλέθουν οι μύλοι; Όλα καλά» σκέφτονταν.

Άνδρες και γυναίκες περνούσαν πολλές ώρες εκεί, ώπου να ετοιμαστεί το αλεύρι τους. Έτσι, έγινε ο ανεμόμυλος ένα κοινωνικό κέντρο, όπου συζητούσαν τα προβλήματα και τα νέα του χωριού, αντάλλασσαν αστεία και πειράγματα, έκαναν ακόμα και προξενιά. Στη σκιά του ανεμόμυλου μαζεύονταν οι κοπέλες το απόγευμα με τα εργόχειρά τους και οι νέοι τα βράδια οργάνωναν γλέντια.

Συγκρίνοντας τον ανεμόμυλο με το καράβι, οι νησιώτες έδιναν την πρώτη θέση στον ανεμόμυλο, επειδή το καράβι δεν ταξίδευε με τις φουρτούνες και, μόλις συναντούσε κακοκαιρία, κατέφευγε σε λιμάνι. Αντίθετα, ο ανεμόμυλος, χτισμένος σε ανεμόδαρτη τοποθεσία, αντιμετώπιζε ανέμους και καταιγίδες.

Συγκρίνοντας επίσης τον μυλωνά με τον καπετάνιο, θαύμαζαν περισσότερο τον πρώτο: ο καπετάνιος οδηγούσε το σκάφος του πρίμα με τον αέρα*, ο μυλωνάς όμως ανέμιζε πάντα κόντρα* τα πανιά της φτερωτής. Οδηγώντας το πλοίο του σε λιμάνι, ο καπετάνιος ψύχαζε, γιατί δεν κινδύνευε πια. Ο μυλωνάς δεν ξέγνοιαζε ποτέ, ούτε μέρα ούτε νύχτα, είτε δούλευε ο ανεμόμυλος είτε όχι, γιατί οποιαδήποτε στιγμή μπορούσε να πάθει ζημιά από κακοκαιρία.

Ο καπετάνιος είχε το πλήρωμά του βοηθό και συμπαραστάτη σε κάθε δύσκολη περίπτωση, ενώ ο μυλωνάς κατάμονος πάλευε με τα ξεσπάσματα του καιρού.

Στις Κυκλάδες λειτούργησαν περισσότεροι από εξακόσιοι ανεμόμυλοι. Πρόκειται για αριθμό μοναδικό στον κόσμο. Ο ανεμόμυλος προσαρμόστηκε στις πατροπαράδοτες κατασκευαστικές συνήθειες του κάθε νησιού. Ο κυκλαδίτικος είχε πάντοτε έναν πέτρινο πύργο με στέγη από ξύλινο σκελετό και επένδυση από χόρτο και η κατασκευή του ήταν δύσκολη και πολυδάπανη, όσο και ενός μεγάλου ιστιοφόρου.

Ανεμόμυλοι, Εκπαιδευτικά προγράμματα Υπουργείου Πολιτισμού

* πρίμα με τον αέρα: έχοντας ευνοϊκό άνεμο

* κόντρα: αντίθετα στον αέρα

ο φίλος μας το περιβάλλον

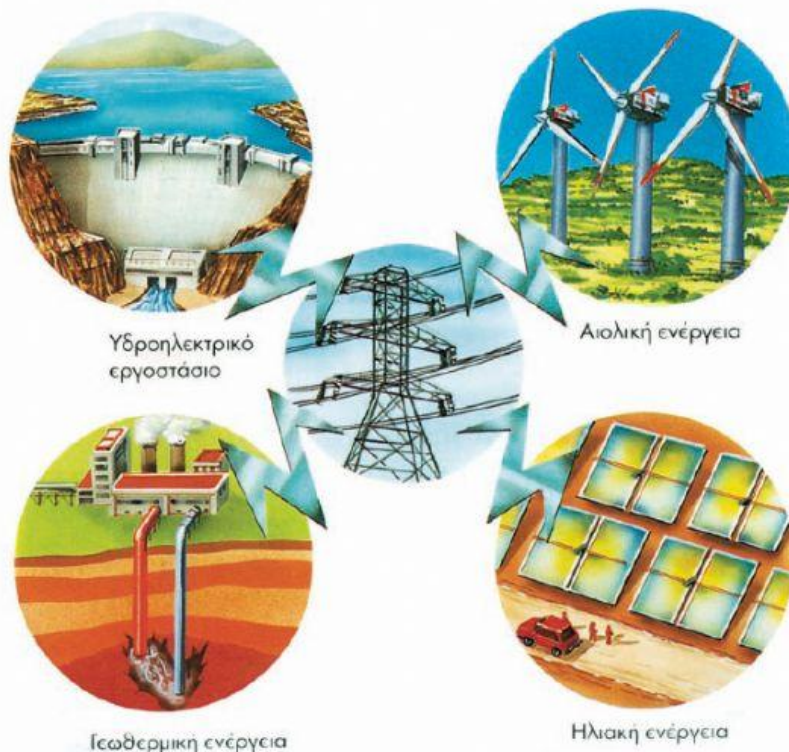

1. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο και παρατηρήσετε την εικόνα, περιγράψτε έναν κυκλαδίτικο ανεμόμυλο. Μπορείτε να βρείτε και άλλες πληροφορίες σε εγκυκλοπαίδειες. Πρέπει να αναφέρετε:

- Πού είναι χτισμένος.
- Πώς είναι (ποια εντύπωση δημιουργεί όπως τον αντικρίζουμε, ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά της κατασκευής του, από τι υλικά είναι φτιαγμένος).
- Σε τι χρησίμευε (και αν χρησιμοποιείται και σήμερα).
- Πώς τον έβλεπαν οι κάτοικοι, πόσο σημαντικός ήταν για τη ζωή τους.
- Ποια συναισθήματα και σκέψεις μάς προκαλεί ο ανεμόμυλος.

2. Πώς μπορεί η ενέργεια του ανέμου, η **αιολική ενέργεια** (από τον Αίοιο, τον αρχαίο θεό του ανέμου), να χρησιμοποιηθεί σήμερα για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος; Ανακαλύψτε στο παρακάτω σχήμα έναν σύγχρονο ανεμόμυλο και συγκρίνετέ τον με τον παραδοσιακό κυκλαδίτικο:

4. Φανταστείτε ότι ζείτε εκατό χρόνια πριν από την εποχή μας και μιλάτε για τους ανεμόμυλους. Ποιες αλλαγές θα κάνατε στο κείμενο; Ποιος είναι ο βασικός χρόνος του ρήματος που χρησιμοποιούμε όταν περιγράφουμε κάτι που έγινε στο παρελθόν; Ξαναγράψτε τις τρεις πρώτες παραγράφους συνεχίζοντας στο τετράδιό σας:

Συμπληρώστε για κάθε ρήμα που χρησιμοποιήσατε τον ακόλουθο πίνακα:

[illegible]

5. Με τους μύλους συνδέθηκαν πολλές λαϊκές παραδόσεις και παροιμίες. Οι παροιμίες που ακολουθούν έχουν **μεταφορική σημασία**. Διαβάστε τες και γράψτε τι νομίζετε πως θέλει να πει η καθεμία:

- Πολλή βουή στον μύλο μας, μα τ' αλευράκι λίγο.
 ⇄ [σημασία].....

- Αν πας στον μύλο θα αλευρωθείς, κι αν πας στον καρβουνιάρη θα μουτζουρωθείς.
 ⇄ [σημασία]

- Όποιος αέρας κι αν φυσά, ο μύλος πάντα αλέθει.
 ⇄ [σημασία].....

- Είναι ο καημός του μυλωνά να βάλει ρούχο μαύρο.
 ⇄ [σημασία].....

- Όλοι έχουν την έγνοια τους κι ο μυλωνάς τ' αυλάκι.
 ⇄ [σημασία].....

- Είναι σαν το σπυρί σιτάρι ανάμεσα στις μυλόπετρες.
 ⇄ [σημασία]

- Ακριβός στα πίτουρα και φτηνός στ' αλεύρι.
 ⇄ [σημασία]

- Τι το θες το προζύμι, αφού δεν ξέρεις να ζυμώσεις;
 ⇄ [σημασία]

Ο φίλος μας το περιβάλλον

Μαθαίνω περισσότερα για το περιβάλλον

- Αποστολή διάσωσης Πλανήτης Γη, Μια έκδοση της ατζέντας 21 για τα παιδιά, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995.
- Ασλανίδης Άρης – Ζαφειρακίδης Γιώργος, *Το οικολογικό αλφαβητάρι*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2003.
- Βαρελλά Αγγελική, *Φιλενάδα, φουντουκιά μου*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2002.
- Βενιζέλου Λιλή, *Η θαλάσσια χελώνα*, εκδ. Άγκυρα, Αθήνα, 1996.
- Γρηγοριάδου-Σουρέλη Γαλάτεια, *Εμένα με νοιάζει*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2002.
- Εταιρεία για την προστασία και τη διαχείριση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος, *Καφέ αρκούδα, «Αρκτούρος»*, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 2000.
- Καραγκούνη Αντιγόνη, *Εγώ η φώκια μοναχός*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα, 1996.
- Κίπλινγκ Ράντγιαντ, *Το βιβλίο της ζούγκλας*, μετάφρ. Μ. Καρακώστα, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1999.
- Κρεμέζη-Μαργαριτούλη Άννα, *Καρέττα*, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 2000.
- Κυρίτση-Τζιώτη Ιωάννα, *Η φώκια που τραγουδούσε*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001.
- Μικρή Εγκυκλοπαίδεια*, εκδ. Άμμος, Αθήνα, 1996.
- Μπάριτς Μάγια, *Το τραγούδι του ποταμού*, μετάφρ. Μ. Μαρτζούκου, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2001.
- Μπάτερφιλντ Μόιρα, *Αγαπώ τη φύση*, μετάφρ. Β. Παπαθανασοπούλου, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1996.
- Ποταμιάνος Θέμος, *Μυστικά της θάλασσας*, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1987.
- Σακελλαρίου Χάρης, *Μύθοι και περίεργα από τον κόσμο των φυτών*, εκδ. Εστία, Αθήνα, 2000.
- Συγγραφική ομάδα εκπαιδευτηρίων «Ελληνογερμανική Αγωγή», *Προστατεύω το περιβάλλον – Ερευνώ και ανακαλύπτω*, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 1999.
- Σφήκας Γιώργος, *Βιότοποι της Ελλάδας*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2000.
- Σφήκας Γιώργος, *Η φύση μας χτες και σήμερα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1997.
- Ψαραύτη Λίτσα, *Ανάσες και ψίθυροι του δάσους*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2002.

www.alkioni.gr
 www.archelon.gr
 www.arcturos.gr
 www.greenpeace.gr
 www.sppe.gr
 www.wwf.gr

Ανθολόγιο: Γ. Μπόντης, *Ο ασημένιος δρόμος*, σελ. 30
 Ε. Χωρεάνθη, *Η Ασπρούδα*, σελ. 34
 Η. Βενέζης, *Η Χιονάτη της Πάρνηθας*, σελ. 37

Διορθώνω το γραπτό μου

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζεται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου.)

1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευτείτε τα σημεία που προτείνονται για ανάπτυξη **στην εκφώνηση της εργασίας παραγωγής γραπτού λόγου**.)
2. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;
3. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;
4. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα;
5. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;
6. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;
7. Οργάνωσα το γραπτό μου σε παραγράφους;
8. Πώς είναι η ορθογραφία; Χρησιμοποίησα το λεξικό μου;
9. Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;
10. Χρησιμοποίησα πολλές διαφορετικές λέξεις ή χρησιμοποίησα πολλές φορές τις ίδιες λέξεις;
- II. Πώς είναι η εμφάνιση του γραπτού μου; Μπορεί να το διαβάσει κανείς εύκολα;

